

## 150. YILDÖNÜMÜNDE PARİS KOMÜNÜ VE VATAN SAVUNMASI

26 Mayıs 2021

Yıldırım Koç

28 Mayıs, Paris Komünü'nün yenildiği ve büyük çoğunluğunu işçilerin ve diğer yoksulların oluşturduğu vatansever komüncülerin, Alman ordusunun yendiği ve Komüncülere karşı kullandığı Fransızlar tarafından katledilmesinin 150. yıldönümü. Vatanlarını, Alman işgalcilerine ve onların işbirlikçisi Fransız burjuvazisine ve servet sahiplerine karşı koruyan komüncüleri saygıyla anıyorum.

“Komün” sözü geçtiğinde herkesin aklına 1871 yılındaki Paris Komünü, 28 Mayıs 1871 günü



Komün'ün yenilişi ve yaşanan katliam ve komünistlik gelir. Halbuki bu sözcüğün anlamı daha gerilere gidiyor.

1789 Büyük Fransız Devrimi sonrasında Fransa'nın idari yapısında bir değişikliğe gidilerek “Paris Komünü”, diğer bir deyişle, Paris belediyesi kuruldu. Paris Komünü, 1789-1795 döneminde Paris'i yöneten yapıydı.

1940 yılında Ernst Reuter'in

**Komün Bilgisi: Şehirciliğe Giriş** kitabı, Niyazi Çıtakoğlu ve Bekir Sıtkı Baykal'ın çevirisiyle, “Maarif Vekilliği Siyasal Bilgiler Okulu” (günümüzün A.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi) tarafından yayımlandı. Anlatılan, komünistlik değil, şehircilikti.

### FRANSA'NIN VATANSEVER İŞÇİLERİ, VATAN HAINİ BURJUVAZİSİ

1871 Paris Komünü çeşitli yönleriyle incelenebilir. Marx'ın, Komün'ün yenilgisinden sonra önemli değerlendirmeleri ve eleştirileri vardır. Lenin ise, 23 Mart 1908 günlü Zaganichnaya Gazeta'da yayımlanan “Komün'ün Dersleri” yazısında şu tespiti yapmaktadır:

“1848 devriminin sonunu belirleyen darbenin ardından, Fransa 18 yıl süreyle Napolyon rejiminin boyunduruğu altına düştü. Bu rejim ülkeye yalnızca ekonomik yıkım değil, aynı zamanda ulusal aşağılanma da getirdi. Eski rejime karşı ayaklanan proletarya iki görevi üstlendi. Bunların biri milli, diğeri sınıf karakterlidir: Fransa'nın Alman işgalinden kurtarılması ve işçilerin kapitalizmden sosyalist özgürleşmesi. Bu iki görevin birliği Komün'ün benzersiz özelliğini oluşturmaktadır: “Lenin, **Collected Works**, Vol.13, Moskova, 1978, s.475)

Kanımcı Paris Komünü'nün en önemli özelliklerinden biri, vatansever işçiler ve vatan haini burjuvazi olgusudur.

### PARİS KOMÜNÜ'NÜN ÖYKÜSÜ

III. Napolyon'un imparatorluğundaki Fransa, 19 Temmuz 1870 günü Prusya'ya savaş ilan etti. III. Napolyon başkomutan ilan edildi ve ordunun başına geçti. Ancak 2 Eylül 1870 günü Fransız ordusu Sedan'da Prusya'ya yenildi ve 100 bin kişilik ordu, başlarında III.Napolyon'la birlikte Almanlara teslim oldu. Bunun üzerine 4 Eylül günü Paris'te işçiler, öğrenciler, askerler ve Ulusal Muhafızlar ayaklanarak Fransa'da cumhuriyet ilan etti. 18 Eylül günü de Alman ordusu Paris'i muhasara altına aldı. Bunun üzerine Paris'in yetişkin tüm erkekleri, bir



milis gücü olan Ulusal Muhafızlar'a katıldı. 4 ay süren muhasara boyunca Paris'te büyük açlık çekildi. Yakıtın olmaması da büyük sorun yarattı.

İşçilerin silahlanması Paris'teki sermayedarları ürküttü. Bu arada Auguste Blanqui ve arkadaşlarının başarısız darbe girişimleri oldu.

Burjuvazinin kontrolündeki Fransız hükümeti Almanlarla gizlice görüşerek 28 Ocak 1871 günü gizli bir teslimiyet anlaşması imzaladı. 8 Şubat günü yapılan seçimlerde, köylülerin hükümeti desteklemesiyle, sermayedar sınıf iktidarını pekiştirdi.



Paris işçileri, kendi aralarından topladıkları paralarla kenti savunmak için 200 top almışlardı ve bu toplar Ulusal Muhafızlar'ın kontrolü altındaydı. Vatan savunmasını bırakarak Almanlara teslim olmaya çalışan Hükümet, 18 Mart 1871 günü bu toplara el koyarak, işçileri teslim almaya çalıştı. Ancak önce kadınlar buna tepki gösterdi. Daha sonra Ulusal Muhafızlar yetişti ve askerleri püskürttü. Ardından da ilk işçi iktidarı kuruldu.

İşçiler, burjuvazinin Almanlara teslim olma çabalarına karşı vatan savunmasını üstlendi.

Almanlar ise vatan savunması yapan işçi iktidarına karşı Fransız burjuvazisini ve esir askerlerini kullandı. Fransız burjuvazisiyle Almanlar işbirliği yaptı.

Almanların yeniden silahlandığı Fransız askerleri, sermayedarların önderliğinde 2 Nisan günü Paris'e saldırdı. Saldırıları 21 Mayıs'a kadar pek etkili olmadı. Ancak 21-28 Mayıs 1871 günleri yaşanan yoğun çatışmaların ardından, komüncüler yenildiler, vatan savunması sona erdi. Son gün öldürülen komüncülerin sayısı 17 bindi.

Paris Komünü, Fransız burjuvazisinin vatana ihanet ettiği, vatan savunmasını üstlenen Fransız işçi sınıfının iktidarının kısa bir süre de olsa yaşandığı ilk olaydı.